

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

 М.В. Поляков

« ____ » _____ 2018 р.

УЗГОДЖЕНО

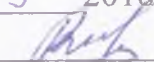
Проректор

з науково-педагогічної роботи

 В.А. Куземко

« ____ » _____ 2018 р.

ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
для вступу на навчання за освітнім рівнем бакалавра
на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста
за спеціальністю **016 Спеціальна освіта**
(Освітня програма – **Спеціальна освіта**)

Розглянуто на засіданні вченої ради
факультету психології та спеціальної освіти
від « 13 » 03 2018 р. протокол № 4
Голова вченої ради (Д.С. Волков)

Дніпро
2018

Укладачі програми:

1. Нетьосов Сергій Іванович, к. пед. н., в.о. зав. кафедри педагогіки та спеціальної освіти ДНУ ім. Олесь Гончара;
2. Никоненко Наталія Валеріївна, к. пед. н., доцент кафедри педагогіки та спеціальної освіти,;
3. Коробов Євген Тимофійович, к. пед. н., доцент кафедри педагогіки та спеціальної освіти.

Програма ухвалена

- на засіданні кафедри педагогіки та спеціальної освіти:

від «27» листопада 2018 р. протокол № 9

В. о. завідувача кафедри Нетьосов (С. І. Нетьосов)
(підпис) (прізвище та ініціали)

- на засіданні науково-методичної ради за спеціальністю (напрямом підготовки) 016 Спеціальна освіта від «28» листопада 2018 р. протокол № 6

Голова Волков (Д.С. Волков)
(підпис) (прізвище та ініціали)

I ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Фахове випробування – форма вступного випробування для вступу на основі здобутого освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, яка передбачає перевірку здатності до опанування освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти на основі здобутих раніше компетентностей.

Результати фахового вступного випробування зараховуються для конкурсного відбору осіб, які на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, вступають на навчання для здобуття ступеня бакалавра. Приймальна комісія університету допускає до участі у конкурсному відборі осіб, які за результатом фахового вступного випробування отримали не менше 110 балів (за шкалою від 100 до 200 балів).

Програма фахового випробування для вступу на навчання за освітнім рівнем бакалавра за спеціальністю 016 Спеціальна освіта (Освітня програма – Спеціальна освіта) містить питання з таких навчальних дисциплін підготовки молодшого спеціаліста за педагогічними спеціальностями:

1. Педагогіка.
2. Історія педагогіки.

II ПЕРЕЛІК ТЕМ, З ЯКИХ ВІДБУВАЄТЬСЯ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНИКА

1. Педагогіка

Тема 1. Загальні основи педагогіки

Поняття про педагогіку. Основні педагогічні категорії. Предмет і завдання педагогіки. Система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками.

Способи та рівні науково-педагогічного дослідження. Методи науково-педагогічних досліджень у сучасній педагогічній науці. Педагогічний експеримент.

Загальні закономірності розвитку особистості. Особистість, індивідуальність та індивід. Рушійні сили процесу розвитку особистості. Середовище, виховання та спадковість.

Роль спадковості у людському розвитку. Проблема успадкування спеціальних задатків, інтелектуальних та моральних якостей.

Вплив середовища на процес формування особистості.

Вікові кризи у розвитку особистості. Роль виховання у розвитку людини і формуванні її особистості. Активна діяльність особистості як фактор її розвитку.

Тема 2. Теорія виховання

Визначення виховання. Поняття про процес виховання. Структура процесу виховання. Умови для ефективності процесу виховання.

Головна мета національного виховання. Суть змісту виховання у сучасній школі. Система актуальних виховних завдань (інтелектуальне, патріотичне, правове, моральне, художньо-естетичне, трудове, екологічне, статеве, фізичне виховання). Самовиховання учнів.

Процес виховання як система. Особливості виховного процесу. Загальні закономірності процесу виховання. Принципи виховання. Характеристика принципів виховання.

Поняття про методи виховання. Класифікація методів виховання. Методи формування свідомості особистості. Методи організації діяльності. Методи стимулювання. Вибір методів виховання.

Колектив як форма виховання. Учнівський колектив. Розвиток дитячого колективу. Колектив і особистість. Педагогічне управління колективом. Класний керівник. Функції, напрями і форми роботи.

Тема 3. Теорія освіти і навчання

Поняття про дидактику. Основні завдання дидактики.

Поняття про зміст освіти. Фактори, що зумовлюють формування змісту освіти. Наукові вимоги до формування змісту освіти. Реалізація змісту освіти в сучасній школі.

Суть процесу навчання. Процес навчання як система. Цілі процесу навчання (цільовий компонент). Стимулювання процесу навчання (стимуляційно-мотивуючий компонент). Зміст навчального процесу (змістовий компонент). Організація навчально-пізнавальної діяльності учнів (операційно-діяльнісний компонент). Контроль і регулювання навчально-пізнавальної діяльності (контрольно-регульовальний компонент). Оцінка і самооцінка якості оволодіння виучуваним матеріалом (оцінно-результативний компонент). Навчання, розвиток і виховання.

Закономірності, принципи і методи навчання. Поняття про принцип, правило навчання. Система дидактичних принципів.

Класифікація методів навчання. Методи організації та самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності. Методи стимулювання і мотивації учіння. Методи контролю і самоконтролю в навчанні. Бінарні методи навчання. Ситуаційний метод. Вибір методів навчання.

Поняття про форми навчання. Урок як основна форма навчання. Типи уроків, їх структура. Нестандартні уроки. Допоміжні форми навчання.

Психолого-педагогічні вимоги до перевірки та оцінки знань, умінь і навичок. Види контролю: попередній, поточний, періодичний та заключний.

Методи контролю: усний, письмовий, графічний, програмний. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів за 12-бальною шкалою оцінювання.

Тема 4. Школознавство

Принципи управління освітою. Структура управління освітою в Україні. Системний підхід до управління педагогічним процесом. Керівна діяльність адміністрації. Педагогічна рада школи. Функції директора школи та його заступників. Планування роботи у загальноосвітньому навчальному закладі.

Атестація педагогічних кадрів.

Тема 5. Сучасний учитель, його діяльність і професійне зростання

Учитель, його роль і значення у навчально-виховному процесі. Функції учителя. Науково-методична робота у загальноосвітньому навчальному закладі. Підвищення фахової кваліфікації педагогів.

Зміст педагогічної майстерності, шляхи її становлення та реалізації. Педагогічні здібності. Педагогічна техніка. Культура педагогічного мовлення. Майстерність педагогічного спілкування.

2. ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Тема 1. Історія педагогіки як наука

Предмет, завдання, основні поняття, принципи історії педагогіки, їх характеристика. Джерела історії педагогіки. Методологічні підходи до проблеми виникнення виховання. Становлення виховання як цілеспрямованого процесу. Основні теорії походження виховання. Особливості виховання на різних етапах розвитку первісного суспільства. Зародження організованих форм виховання в умовах формування і розвитку стародавніх цивілізацій.

Тема 2. Історія зарубіжної класичної школи і педагогіки

Основні проблеми розвитку європейського шкільництва та педагогічної думки (Антична педагогіка, педагогічна думка в епоху Середньовіччя).

Тема 3. Виховання та навчальна практика у країнах Стародавнього Сходу. Зародження педагогічної теорії у філософських вченнях древньогрецьких мислителів. Система виховання й освіти в державах Стародавньої Греції: спартанська й афінська система виховання, педагогічна думка Стародавньої Греції. Виховання, освіта і педагогічна думка в Стародавньому Римі. Зародження християнської традиції у вихованні. Освіта і педагогічна думка у Візантії.

Тема 4. Освіта в країнах Близького і Середнього Сходу в епоху Середньовіччя. Виховання, школа і педагогічна думка в Західній Європі в Середні віки і в епоху Відродження: культура і наука на ранніх етапах розвитку феодалізму; церковні школи в Західній Європі; схоластика та її вплив на зміст і методику навчання; виникнення й розвиток середньовічних університетів; рицарське виховання; педагогічні ідеї епохи Відродження; реформація та її політика в галузі освіти й виховання; єзуїтська система виховання в період Контрреформації.

Тема 5. Соціально-економічні і політичні особливості розвитку освіти в країнах Західної Європи у XVII-XVIII ст.

Педагогічна думка у країнах Західної Європи у XVII ст.. Педагогічна система Яна Амоса Коменського. Практична і теоретична діяльність Я.А. Коменського. Загальнопедагогічні ідеї Я. А. Коменського. Вчення Я.А. Коменського про школу. Організація навчання. Обґрунтування класно-урочної системи. Дидактичні погляди Я.А. Коменського. Я.А. Коменський про вчителя та вимоги до нього. Рух за відновлення шкільної освіти і методів навчання. Шкільна освіта в Англії в XVII-XVIII ст.: педагогічна концепція Джона Локка (мета, завдання, зміст і методи виховання й освіти джентльмена; виховання дітей трудящих). Французьке просвітництво XVIII ст. Педагогічні ідеї Жан-Жака Руссо. Проблеми народної освіти у період французької революції кін. XVIII ст. Народна освіта у країнах Західної Європи XVII-XVIII ст. Моніторіальна система Белл-Ланкастера.

Тема 6. Питання виховання в європейських соціальних вченнях XIX ст.

Педагогічні погляди і діяльність Й.Г. Песталоцці. Вплив демократичних ідей Й.Г. Песталоцці на розвиток педагогічної теорії і шкільної практики Педагогічна система А. Дістервега. Педагогічна теорія Йогана Фрідріха Гербарта. Педагогічні погляди і діяльність соціалістів-утопістів Р.Оуена та Ш.Фур'є. Прогресивна педагогіка Росії у XIX- поч. XX ст. (Л.Толстой, П.Лесгафт, С.Шацький). Ідея класового підходу до питань виховання й освіти.

Тема 7. Рух за реформу шкільної справи в кінці XIX ст. Основні напрямки реформаторської педагогіки: педагогіка позитивізму; теорія «вільного виховання»; експериментальна педагогіка; педагогіка дії; теорія «трудової школи» і «громадянського виховання»; теорія і практика «нового виховання» і «нових шкіл»; педагогіка культури.

Тема 8. Історія української школи і педагогіки

Зародження виховання на українських землях. Українська народна педагогіка. Особливості становлення виховання у східних слов'ян. Зародження писемності, розвиток шкільної освіти за часів Русі-України. Літературно-педагогічна спадщина XI-XIII ст. Розвиток шкільництва в Галицько-Волинській державі. Українське шкільництво у XIV-XV ст.

Виникнення і розвиток шкіл в Україні у XVI-XVII ст. Братські школи, їх роль у формуванні національної свідомості, науки та культури. Заснування перших українських академій. Острозька та Києво-Могилянська академії. Організація і методика навчально-виховного процесу в Києво-Могилянській академії. Розвиток українського шкільництва на терені Запорізької Січі. Українська педагогічна думка епохи Відродження. Розвиток педагогічної думки в Україні у XVI-XVII ст.

Тема 9. Середня і вища освіта в Україні у XVIII – початку XIX ст.

Втрата державності та занепад системи народної освіти в Україні (XVIII-XIX ст.). Освіта і педагогічна думка в Україні першої половини XIX ст. під Російською імперією, розвиток освіти на Правобережній та Західній Україні. Просвітницька діяльність і педагогічні ідеї видатних українських вчених, письменників і громадських діячів. К.Д.Ушинський – основоположник наукової педагогіки і реформи школи.

Тема 10. Школа і педагогіка України у XX ст.

Освіта в Українській державі (1917-1919 рр.). Ідеї національної освіти й виховання в Україні початку XX ст. Характерні риси радянської тоталітарної школи і системи виховання в 1920-30-ті роки. Педагогічна система А.С.Макаренка. Особливості становлення освіти у післявоєнний час (кінець 1940-50-ті роки). Розвиток освіти й педагогіки у 1960-80-ті роки. Педагогічна діяльність В.О.Сухомлинського.

Тема 11. Сучасні тенденції розвитку освіти незалежної України

Початок відродження національної школи України. Сучасні тенденції розвитку освіти. Демократизація суспільного життя в Україні у середині 80-х років та початок відродження національної школи. Закони України «Про освіту». Концепція середньої загальноосвітньої школи в Україні. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»). Вплив Болонського процесу та новітніх європейських нововведень на реформування системи освіти в Україні.

ІІІ ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

До навчальної дисципліни «Педагогіка»:

Основна

1. Волкова Н.П. Педагогіка: Нав. посіб. Вид. 4-те, перероб., доп. – К. : Академвидав, 2014. – 616 с. (базовий підручник).
2. Пехота О.М., Старєва А.М. Особистісно орієнтоване навчання: підготовка вчителя: Монографія. – 2-ге вид. доп. та перероб. – Миколаїв: Вид-во «Іліон», 2007. – 272с.
3. Педагогіка: Навч. посібник /В.М.Галузьяк, М.І.Сметанський, В.І.Шахов. – 3-є вид., випр. і доп. – Вінниця: ДП «Державна картографічна фабрика», 2006. – 400с.
4. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті: Монографія / С.О.Сисоєва, А.М.Алексюк, П.М.Воловик та ін.; За ред. С.О.Сисоєвої. – К.: ВІПОЛ, 2001. – 502 с.

Додаткова

1. Амонашвили Ш.А. Психологические основы педагогики сотрудничества. – К.: Освіта, 1991. – 110 с.
2. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання: Науково-метод. посібник. – К.: ІЗМН, 1998. – 204 с.
3. Громкова М.Т. Психология и педагогика профессиональной деятельности: Учеб. пособие для вузов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 415с. – (Серия «Педагогическая школа. XXI век».).
4. Освітні технології: Навч.-метод. посіб. /О.М. Пехота, А.З.Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; За заг. ред. О.М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2001. – 256 с.
5. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності: Навчальний посібник. – К.: Вища школа, 2004. – 335 с.
6. Хуторской А.В. Методика личностно-ориентированного обучения. Как обучать всех по-разному?: Пособие для учителя. – М.: ВЛАДОС-ПРЕСС, 2005. – 383 с.

До навчальної дисципліни «Історія педагогіки»:

Основна

1. Волкова Н.П. Педагогіка: Нав. посіб. Вид. 4-те, перероб., вип. – К. : Академвидав, 2014. – 616 с. (базовий підручник).
2. Зайченко І.В. Історія педагогіки. Книга І. Історія зарубіжної педагогіки. – К.: Видавничий дім «Слово», 2010. – 624с.
3. Лузан П.Г. Історія педагогіки та освіти в Україні : навчальний посібник / Лузан П.Г., Васюк О.В. – [2-ге вид., доп. і перероб.]. – К.: ДАКККіМ, 2010.– 296 с.
4. Артемова Л. В. Історія педагогіки України. Підручн. для пед. вузів – К. : Либідь, 2006.
5. Лемківський М.В. Історія педагогіки. – К. Центр навчальної літератури, 2006. - 369 с.

Додаткова

1. Виховання у східних слов'ян у дофеодалний період / У кн.: Розвиток народної освіти і педагогічної думки на Україні: Нариси. – К.: Освіта, 1991. – С. 246-187.
2. Воропай О. Звичаї нашого народу: Етнограф.нарис: У 2т.-К.: Оберіг 1991. – 326 с.
3. Год Б. В. Виховання в епоху європейського Відродження. Середина XIV-початок XVII століття / - Полтава: АСМІ, 2004.
4. Грушевський М. С. З історії релігійної думки на Україні. – К.: Освіта, 1992. – 345 с.
5. Кравець В. Історія класичної зарубіжної педагогіки і шкільництва. – Тернопіль, 2001.
6. Жуковський А., Субтельний О. Нарис історії України. Львів: Наука. Т-во ім. Т. Г. Шевченка, 1993. – 230 с.
7. Історія педагогіки / за ред. М. С. Гриценка – К. : Вища шк., 1994. – 246 с.

8. Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія / Уклад.: О.О. Любар; За ред. В.Г. Кременя. – К.: Знання, 2005. – 767 с.
9. Кравець В.П. Історія української школи і педагогіки. – Тернопіль, 2004.
10. Макаренко А. С. Методика організації виховного процесу. Твори у 7-ми т. – К., 1954. – Т.5. - С. 9-109.
11. Мосіяшенко В. А. Історія педагогіки України в особах : Навч. посіб. для пед. вузів. – Суми. : ВТД «Університетська книга», 2005.
12. Піскунов А.І. Хрестоматія з історії зарубіжної педагогіки – М., 2001.
13. Сбруєва А.А., Рисіна М.Ю. Історія педагогіки у схемах, картах, діаграмах: Навчальний посібник, - Суми, 2000.
14. Сисоєва С., Соколова І. Нариси з історії розвитку педагогічної думки: Навч. посіб. Для студентів – К.: Центр навч. літератури, 2003.
15. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям / В.О.Сухомлинський // Історія української школи і педагогіки : хрестоматія. – К. : Знання, 2003. – 540 С.
16. Сухомлинський В.О. Сто порад вчителю / В.О.Сухомлинський. – К.: Рад. шк., 1988. – 304 с.
17. Хрестоматія з історії вітчизняної педагогіки // О.Р. Равина, І.Р. Сопівник. – К. : ДАКККіМ, 2010. – 600 с.

IV СТРУКТУРА ВАРІАНТУ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Кожний варіант фахового вступного випробування містить **45** тестових питань, зміст яких стає відомим вступнику лише при отриманні варіанту випробування.

Варіант складається із завдань таких форм:

- 1) Питання на обрання правильної відповіді – до кожного питання надаються чотири варіанти відповіді, з яких вступник має обрати одну, зробивши відповідну позначку;
- 2) Питання на встановлення відповідності – до кожного питання надано інформацію, позначену цифрами ліворуч і літерами праворуч, для якої вступник повинен встановити відповідність, зробивши відповідні позначки у таблиці на перетинах рядків і стовпчиків.

Розподіл питань у кожному варіанті:

- за формою завдань

№ з/п	Форма завдання	Кількість одиниць у варіанті
1	Питання на обрання правильної відповіді	40

2	Питання на встановлення відповідності	5
	Усього	45

- за темами навчальних дисциплін

№ з/п	Зміст питання	Кількість одиниць у варіанті
1	За темами навчальної дисципліни «Педагогіка»	25
2	За темами навчальної дисципліни «Історія педагогіки»	20
	Усього	45

V. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ

Оцінка за відповідь на кожне питання варіанту фахового вступного випробування може набувати одного з двох значень:

максимального значення кількості балів – за правильною відповіді,
мінімального значення (0 балів) – за неправильною відповіді.

Розподіл максимальної кількості балів за відповіді на завдання різної форми наведений у таблиці:

№ з/п	Форма завдання	Максимальне значення, кількість балів	Максимальна кількість балів, яка може бути набрана за виконання завдань певної форми
1	Питання на обрання правильної відповіді	2	$40 \cdot 2 = 80$
2	Питання на встановлення відповідності	4 – за увесь тест	$5 \cdot 4 = 20$
		4/4 – за кожну правильно встановлену відповідність	
	Усього		100

Результати випробування переводяться до шкали від 100 до 200 балів шляхом додавання 100 балів до суми балів, набраних вступником за виконання завдань варіанту випробування.